

EGET BYGGE

► Förslagets praktiska utförande riktar sig till den händiga föräldern som vill bygga en stabil struktur med organiska former som kretsar kring en lekplats i mitten. Platsen bildar en koja vars centrum kläs in med plattor. Runt kolan kan man även bygga bänkar i trä.

VÄXTVAL

Hela växtlistan finns på nästa sida!

Varsågod en rabatt skapad med tanke på barnen!

PLANTERA FÖR GRÖNA LEKAR

Izabela Knochenhauer.

Lär barnen odla, låt dem komma nära växterna – riktigt nära. Ett bra sätt är att skapa en lekplats inne i rabatten, där de kan följa växternas liv från sitt lekrum.

Text, foto och illustration: IZABELA KNOCHENHAUER

Att ge sitt barn en egen plats att odla på är att ge en gåva för livet! En rabatt där lekfullhet, växtkraft, färger och dofter blir en del av uppväxten. Med lite hjälp och stöttning kan barnets första möte med det växande bli till just ljusa minnen och ett intresse för livet.

Barn har inte samma överblick som vuxna. De tänker inte "lyckosamma växtkombinationer", "intressanta färgskalor" eller "smart växtsuccession". De ser allt ur ett grodperspektiv och samlar mängder av intryck med sina sinnen. Tänk *Puttes äventyr i blåbärskogen* eller *Den hemliga trädgården* för att framkalla bilden av hur barn ser på naturen. Barn utforskar allt med händerna, munnen, näsan och hela kroppen. De kommer att gå in i sin odling, känna på

den, äta av den och leka med den. Plocka blommor och trampa omkring.

Lära med växter

Det är mycket som bör vara med i barnens egen rabatt. Olika växter står för olika erfarenheter. En tvåårig växt som **förgätmigej** kan lära ut konsten att ta vara på självsådda småplantor och magiska klättrare som **luktärt** och **rosenböna** visar vilken energi som döljs i en liten slingrande planta. **Smultron**, **jordgubbar** och **blåbär** lär ut olika smaker som den egna odlingen kan bjuda på. **Rosor** med ljuvlig doft och vassa taggar är en erfarenhet som barndomen inte får vara utan, medan städsegröna barrväxter markerar årstiderna genom att trotsa dem.

Förodling, att så frön i krukor inomhus

innan de planteras ut, är en viktig erfarenhet, men den bör anpassas efter barnens ålder och tålmod. **Solros** och **luktärt** är bra nybörjarväxter. Det räcker med några få frön och krukor, det går fort och plantorna blir redan från början tillräckligt stora för att barnen ska förstå vad som händer.

Innehållsrikt och varierat

Just med tanke på barns sätt att närma sig det växande finns det lite av varje i det här planteringsförslaget – vilket förstås är poängen: vintergröna bollar och barrväxter; tidig vårblom (**dvärgkörbär**, **buskpion**, **back-sippa**, **vårkrage** och **viol**) och midsommarblom (**buskros**, **jättevallmo**, **engelsk vallmo**, **iris** och **löjtnantshjärta**).

Frösådda sommarblommor slår ut mitt

i sommaren och fortsätter sedan att blomma långt in på hösten. Några sorter är extra barnvänliga: **ringblomma**, **rosenskära** och **gurkört**. Ringblomman älskas för sina glödande solblommor och för sin doft, som etsar sig fast i minnet, och det gör även dess lustiga, masklika frön. Den vackra rosenkärnan uppnår förbluffande storlek under bara en säsong. Gurkört är också en spännande växt – så hårig den måste te sig ur ett barnperspektiv!

Hösten kommer med gräsens prakt och vintern med rabattens gröna stomme och vedartade skelett. ●

FORM & FANTASI

► För att formerna ska bli fantasieggande mjuka och böljande behöver man material som är böjbart: armeringsjärn, stålband och flätad vide. En videflätad kant håller bara några år men det kan räcka för att öppna dörren till den egna trädgårdens förtrollade värld.

Spinosissima-ros
'Frühlingsduft'

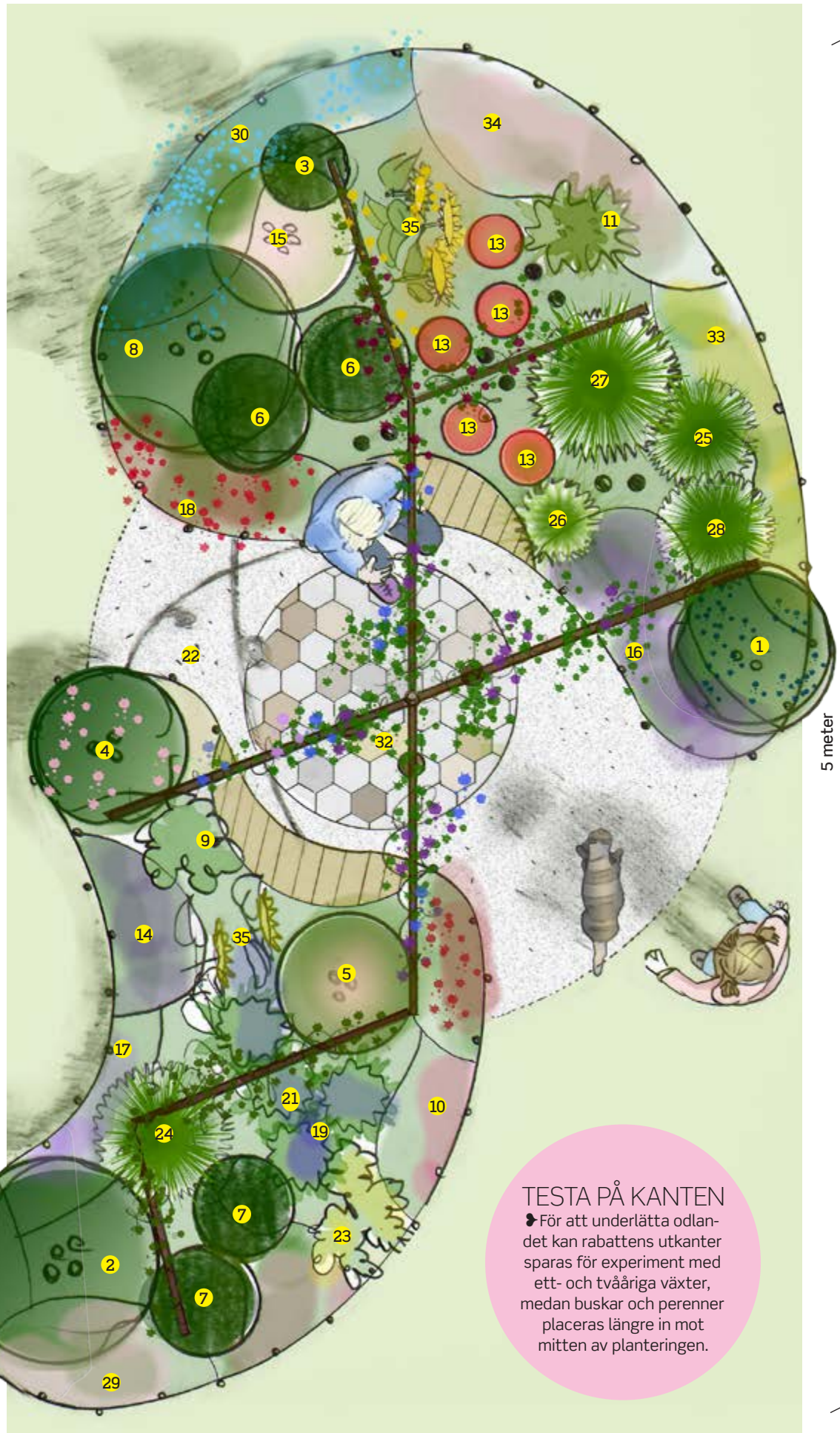
Vårkrage.

Luktärt.

Hakonegräs.

5 meter

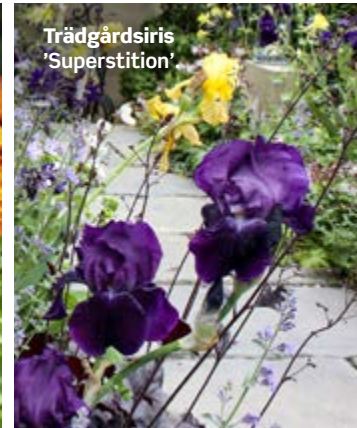
TESTA PÅ KANTEN

► För att underlätta odlandet kan rabattens utkanter sparas för experiment med ett- och tvååriga växter, medan buskar och perenner placeras längre in mot mitten av planteringen.

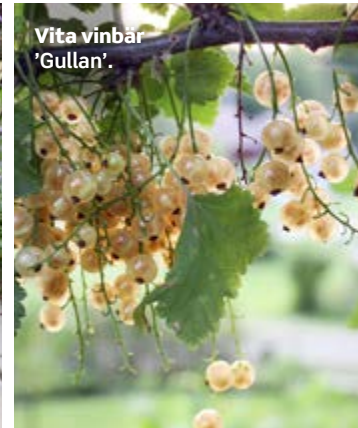
Planterings lekfullt dynamiska inre och yttre former rymmer flera olika avdelningar med oväntat innehåll.

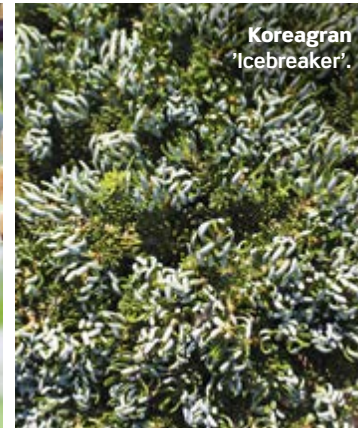
Ringblomma.

Trädgårdsiris
'Superstition'

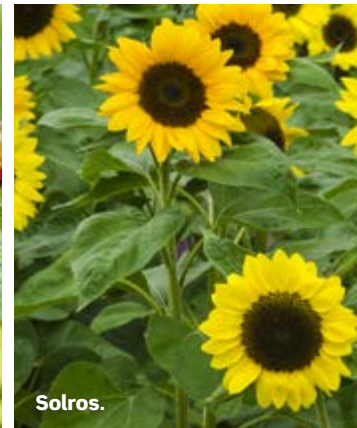
Vita vinbär
'Gullan'

Koreagran
'Icebreaker'

Smultron.

Solros.

Förgätmigej.

Akleja
'Altrosa'

VÄXTVAL TILL RÄTT LÄGE

► Unyttja platsens naturliga läge, och välj växter med anpassade behov vad gäller hårdighet och odlingskrav. Rabatten i odlingsförslaget ligger i sol-halvskugga med normal trädgårdsjord.

VÄXTER - FÖR ALLA SINNEN

BUSKAR

- 1. Hybridblåbär** *Vaccinium angustifolium*-gruppen 'Emil' och 'Oscar', 100–150 cm höga, zon 5.
- 2. Busk pion** *Paeonia* Gansu-gruppen (f d **Rockii**), 2 meter hög, maj–juni, sol-halvskugga, zon 4.
- 3. Cypress** *Chamaecyparis lawsoniana* 'Wissel's Saguaro', formklippt, 4 m hög, zon 3.
- 4. Dvärgkörsbär** *Prunus incisa* 'Kojou-no-mai', buskform, 2 meter hög, sol-halvskugga, blommar april–maj, zon 3.
- 5. Spinosissima-ros** *Rosa* Spinosissima-gruppen 'Frühlingsduft', 1,5–2,5 meter hög, sol-halvskugga, blommar juni–juli, zon 5.
- 6. Japansk järnek** *Ilex crenata* 'Convexa', 1–1,5 meter hög, sol-skugga, zon 3.
- 7. Koreagran** *Abies koreana* 'Icebreaker' och 'Silberperle', dvärgformer, 40–100 cm hög, sol-skugga, zon 4.
- 8. Vita vinbär** *Ribes* Vita vinbärgruppen 'Gullan', 1,5 meter hög, bär i juli–september, sol-halvskugga, zon 5.

PERENNER

- Perenners hårdighet anges med A–C, se sidan 105.
- 9. Akleja** *Aquilegia vulgaris* 'Altrosa', 60 cm hög, sol-halvskugga, blommar juni–juli, A.
 - 10. Bacsippa** *Pulsatilla vulgaris* 'Röde Klokke', 15–25 cm hög, sol, blommar april–juni, B.
 - 11. Engelsk vallmo** *Meconopsis cambrica*, 35 cm hög, sol-skugga, blommar juli–oktober, A.
 - 12. Fjärilsviol** *Viola sororia* 'Freckles', 10–15 cm hög, blommar maj–juni, B.
 - 13. Jättevallmo** *Papaver orientale* 'Beauty of Livermere', 100 cm hög, blommar juni–juli, sol, A.
 - 14. Luktviol** *Viola odorata* 'Königin Charlotte', 10 cm hög, sol-halvskugga, blommar april–maj, C.
 - 15. Löjtnantshjärta** *Lamprocapnos spectabilis*, 80 cm hög, sol-halvskugga, blommar maj–juni, B.
 - 16. Näva** *Geranium* 'Patricia', 80 cm hög, sol-halvskugga, blommar juni–september, B.
 - 17. Praktveronika** *Veronica teucrium* 'Knallblau', 30 cm hög, sol, blommar juni–juli, A.

- 18. Smultron** *Fragaria vesca* 'Rügen', 25 cm hög, sol, blommar juni–september, ger bär hela sommaren, B.
- 19. Strandiris** *Iris sibirica*, 45–100 cm hög, sol, blommar maj–juni, A.
- 20. Trädgårdsanemon** *Anemone* 'Wild Swan', nyhet med lång blomning och stora blommor, 40 cm hög, blommar juni–september, C.
- 21. Trädgårdsiris** *Iris germanica* 'Superstition', 80 cm hög, sol, blommar juni, B.
- 22. Tusensköna** *Bellis perennis*, 5–15 cm hög, sol-halvskugga, blommar april–oktober, A.
- 23. Vårkrage** (gemsrot) *Doronicum orientale*, 30–60 cm hög, sol-halvskugga, blommar april–maj, A.

GRÄS

- 24. Blåtätel** *Molinia caerulea*, 40–80 cm hög, sol, blommar aug–september, A.
- 25. Hakonegräs** *Hakonechloa macra* 'Aureola', 30 cm hög, sol-halvskugga, blommar juli–sept, C.
- 26. Hässlebrodd** *Milium effusum* 'Aureum', 40 cm hög, halvskugga, blommar juni–juli, A.

- 27. Glansmiskantus** *Miscanthus sinensis* 'Kaskade', 1,5–2 meter hög, sol, blommar sept–okt, C–B.
- 28. Tuvtätel** *Deschampsia cespitosa* 'Goldschleier', 40–80 cm hög, sol-halvskugga, blommar juni–aug, A.

ETT- OCH TVÅÅRIGA VÄXTER

- 29. Blomsterlin** *Linum grandiflorum*, 40–50 cm hög, sol, direktsådd.
- 30. Förgätmigej** *Myosotis scorpioides*, 15–40 cm hög, sol-halvskugga, direktsådd + självsådd.
- 31. Gurkört** *Borago officinalis*, 40–70 cm hög, sol, direktsådd + självsådd.
- 32. Luktärt** *Lathyrus odoratus*, 50–250 cm, sol-till halvskugga, förkultiverad inomhus eller direktsådd.
- 33. Ringblomma** *Calendula officinalis*, 25–60 cm, sol, direktsådd.
- 34. Rosenskära** *Cosmos bipinnatus*, 60–100 cm, sol, direktsådd.
- 35. Solros** *Helianthus annuus*, 50–300 cm, sol, förkultiverad inomhus eller direktsådd.